

701

# SUPPLEMENT TO THE MYSORE GAZETTE.

ಮೈಸೂರು ಗಜೆಟ್. ಸಪ್ತಮಂಚ್.

Published by Authority.

BANGALORE, SATURDAY 14TH SEPTEMBER 1867.

## MISCELLANEOUS PAPERS.

*The following "Supplement to the Punjab Government Gazette," dated Lahore, 1st August 1867, regarding the improvement in the breed of Horses, is republished for general information:—*

### IMPROVEMENT OF BREED OF HORSES.

The following remarks by Principal Veterinary Surgeon Hurford, relating to improvement of the breed of horses, are published for the information of district and other officers in charge of Government Stallions in the Punjab.

By order,  
S. BLACK, Major,  
Secy. to Govt. Punjab, Military Department.

To effect improvement in the breed of horses, three rules should never be lost sight of:—

1st.—Food, abundant in quantity and good in quality should be always obtainable for parents and stock.

2nd.—That the parents—healthy and sound—should be very carefully selected.

3rd.—That the young stock should be judiciously reared.

It will be obvious that attention to any one *only* of these points must be followed by a defect in the result of the attempt to improve. For example—if a good sire be put to a very inferior mare, poorly kept, the progeny will, no doubt, be a great improvement upon what would have been produced by the mare if put to a horse of the same stamp as herself, and the strain of blood so produced, will be observed for generations,

more or less, till it, unless renewed, be again lost in the original race.

Again, and for example—let the best horse and mare that can be produced be brought together; the mare then be poorly kept and exposed to climatic changes, her offspring suffering from the like, and the result will be a stunted animal, retaining indeed many of the good points and qualities which distinguish his sire and dam, but vastly inferior to each, and unable to transmit to his offspring reared under similar circumstances the form and quality which distinguished his progenitor.

If the foregoing remarks be correct, and I believe them to be so, it will be evident that merely to introduce a number of stallions, however good, into a country with a view to the improvement of the breed of horses, is but going a certain distance in the right direction, and that to ensure the full reward anticipated the other points must be as carefully attended to.

Again, it is questionable if the introduction of very superior stallions at once to the mares of a country where the breed, from being poorly kept and hardly treated, has become very degenerate, be judicious. The contrast is too great, and will, I believe, result in the production of cross-made animals; even with these however, reared with judgment and liberality, the breed will be ultimately improved—neither, so speedily, nor so well, as if more judgment had been shown at first in the selection of stallions. It will be gathered from these remarks that I do not approve of the introduction of very high bred cattle at once, as the sires of the next generation of horses. I would rather trust the present mares of the country to half bred horses of the best shape and make, sound and stout, to produce the stock wanted by Government and the country generally—

than I would to the high breeding of a "Gladiator" or a "Lord Lyons."

Having said that I would prefer half bred horses as stallions to thorough bred ones—I must not be supposed to mean to confine myself to such. I would take stallions whenever good ones were to be procured, no matter what their country or breeding.

A good horse cannot be of bad blood. And, after all, what is blood? Blood I take to be the produce of selection, therefore select—and in the produce you have blood. Rear with care; carry on the selection, and you soon have thorough bred.

A step towards the improvement of the breed of horses in India, would be the emasculation of all males not intended for breeding purposes. I know well how difficult this, at first, would be; but I am sure the result will be good; the reason is obvious enough—a mare is in heat, and a stallion—perhaps some wretched tatoo—is at hand; their junction does not improve the breed, but it stops the mare's heat. The owner may be indifferent or ignorant, and the result is, an animal, worse than either sire or dam. The enforcement of castration would be a positive gain to all owners. Geldings are less costly in every way—less liable to disease and accident, more fitted for general useful purposes, and require less care than stallions. Perhaps a tax on all stallions not intended for breeding purposes might emasculate the remainder.

I look upon the improvement of food to be one of most necessary steps towards the improvement of the animal; without this, we may use the very best sires and dams to be procured—but the result will be always most unsatisfactory. It may be asserted without fear of contradiction, that the "goodness of an animal goes in at his mouth." Had the cultivation of meadow lands and corn fields of England not been carried to its present high state, the breed of English horses would never have reached that point at which it is the wonder and the admiration of the world. To the introduction of the present system of raising good food, England is more indebted for the superiority of her cattle, than to all her importations of foreign blood; this latter has been so much improved in its descendants, that these are able to compete successfully with the original stock on its own ground, and in any manner that may be desired. To improve the food, therefore, is to improve the animal. It is not immediately however that very great and very marked changes for the better can be hoped for; improvements are of slow growth, and 'tis impossible to force them; but we may be sure that if we steadily and with perseverance follow a judicious system the result must be for good.

I look upon the poverty of the majority of those who rear horses in India, as a great bar to success. The poverty will prevent their giving to the mares and their offspring that liberal treatment which is so abso-

lutely necessary to ensure great success in breeding good cattle. It forces the breeder to use the young stock at a much earlier age than is fit. Fillies are put to stallions long before they themselves are developed, and the young male stock are worked beyond their strength. The increased demand for horses in the country, and the enhanced prices these bring, will, no doubt, *in time*, have a great effect in checking this early and destructive use of the colts and fillies. A breeder will soon open his eyes to the fact that, well tended and judiciously reared, his young horses at four years old will realise from 350 to 400 rupees; and that the sacrifices necessary to obtain this are light in comparison to the gain.

During my tour through the Punjab last winter, I saw, in nearly every district, mares from which a good breed might be expected; some of those were large enough in every way to produce very powerful horses. Many more than I expected to find were in fair condition, and in the foals of those, running at their side, could be observed the improved form given to them by their sires, and the greater development ensured by the liberal treatment received from their owners, induced thereto, by the hope of reward in the shape of prizes at the various fairs, or the large price to be obtained when the animal had reached a saleable age. I am very sure that the efforts now making in the Punjab to improve the horses will be successful. Time must pass before any marked bettering of the stock will be visible, and the extent to which the improvement will reach, will depend, not solely on the thrusting of foreign stallions into the country, but also on the mode in which the dams and young stock are fed and reared. I would therefore advise:—

1st.—That in the selection of stallions, attention should be particularly paid to the following points: large, well developed frames—strong, stout limbs and joints—free action—sound healthy constitutions.

2nd.—Whenever possible, the mares to be put to Government stallions should be selected; the best only to be allowed the services of the horse; and the limit of fifty to be never exceeded. I would not allow a stallion to cover a mare more than once, unless there were very evident signs that the mare had not conceived; a repetition of the leap on the succeeding day, besides being a tax upon the horse, is very apt to break the conception, and to produce the evil it is intended to avert.

3rd.—Great liberality in the treatment of the mares and young stock. This must of course rest with the breeders—but much towards it may be effected by instruction and persuasion on the part of those civil officers of Government under whose care I believe the Government stallions thrive best, and can be made of most use. Where the attention of the breeders shall have been successfully directed to the improvement of

grass lands, and to the cultivation of oats, lucerne, clover, vetches, carrots, and a better kind of barley than is usually found in India, with a view to the support of their cattle, then may we hope to see horses produced in India, able successfully to compete, in all ways, with those sent from other countries.

### ಚಿಲ್ಲರೇ ವಿಷಯಗಳು.

ಕುದುರೆಗಳ ಜಾತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೊಕ್ತಾರ್. ಲಾಹೂರ್ ತಾರೀಖು ೧ನೇ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೮೬೩ನೇ ಯಿಸವಿ ಬಾಬತು.

ಪಂಚಾಬ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಗಜೆಟಿನ ಈ ಕೆಳಗೆ ಬರುವ ಸಬ್ ಮೆಂಟ್ ಸಕಲ ಜನಗಳ ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಪುನಶ್ಚ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಹ್ಯಾಗಂದರೆ.

### ಕುದುರೆಗಳ ಜಾತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಕುದುರೆಗಳ ಜಾತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀಸಿವೆಲ್ ರಿಟರನರಿ ಸರ್ಜಿಯ ಹರ್ಫೋರ್ಡ್ ಯೆಂಬವರು ತಿಳಿಸಿದ ಈ ಕೆಳಗೆ ಬರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪಂಚಾಬ್ ಕ್ಷೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ವುಡೂ ಕುದುರೆಗಳ ಚಾರ್ಜಿನಲ್ಲಿ ಯಿರುವ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ವ ಯಿತರ ಆಫೀಸರ್‌ಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಬಮೋಜಿಬ್ ಹುಕುಂ.

(Signed). L. BLACK, MAJOR,  
Secretary to Govt. Punjab,  
Military Department.

ಕುದುರೆಗಳ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಮೂರು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ನಿಗೇಯಲ್ಲಿ ಡತಕ್ಕ ದ್ದೇನೆಂದರೆ.

೧ನೇ ಜೊಡೆ ಕುದುರೆಗಳಿಗೂ ಮರಿಗಳಿಗೂ ಯಾವಾಗ್ನು ವೆಳ್ಳೇ ಮೇವು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೨ನೇ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿಯೂ, ದೃಢವಾಗಿಯೂ, ಯಿರತಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೩ನೇ ಮರಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಕದಿಂದ ಸಾಕತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೊಂದಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಗೇಯಲ್ಲಿ ಟ್ಟ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನ್ಯೂನತೆ ವುಂಟಾಗುವದೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು ಮಸಲಾ ವೆಳ್ಳೇ ಬಲವಾದ ವುಡೂ ಕುದುರೆಯನ್ನು, ಬಹಳ ಬೀಳು ಜಾತಿಯಾಗಿಯೂ, ವೆಳ್ಳೇ ಪೋಷಣೆ ಯಿಲ್ಲದೇಯೂ ಯಿರುವ ಮಾದಿಯಾ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಮರಿಯೂ, ಸದರೀ ಮಾದಿಯಾ ಮೇಲೆ ಅದೇ ಜಾತಿಯ ಗಂಡು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮರಿಗಳಿಗಿಂತ ವೆಳ್ಳೇ ಶರವಾಗಿರುತ್ತೆ, ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವು; ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿಯ ಗುಣವು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂತತಿಗಳ ವರಿಗೆ. ಮೂಲಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸದರೀ ಗುಣ ಪುನಶ್ಚ ತಪ್ಪುವ ಪರ್ಯಂತ ಕಾಣುವದು, ಆದರೆ ಆಜಾತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅದರ ಗುಣವು ಬದಲಾಯಿಸುವದು.

ಮತ್ತು ಮಸಲಾ ವುತ್ತಮ ಜಾತಿ ಗಂಡು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮಾದಿಯಾನನ್ನು ತಂದು ಮಾದಿಯಾನನ್ನು ಬೀಳಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಟ್ಟ ಹವಾವಿನ ಬದಲಾವಣೆಗೂ ವಳಫಡಿಸಿದರೆ ಅದರ ಮರಿಯೂ ಸಹ ಅದರಂತೆ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಮೇಟಾಗಿ ಹೋಗುವದು ಪರಂತು ಯಿದನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಕುದುರೆ ಗೂಡ ಈ ಕುದುರೆಗೂ ಯಿದ್ದ ಅನೇಕ ವೆಳ್ಳೇಗುಣಗಳು ತಪ್ಪಲಾರವು, ಆದರೆ ಯೆರಡು ಕುದುರೆಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಬೀಳಾಗಿ ಯಿದೇಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಅದರ ಸಂತತಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಅದರ ಮೂಲಜಾತಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಯಿದ್ದ ರೂಪವೂ, ಗುಣವೂ, ಬರಲಾರದು.

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂಶಗಳು ಸರಿಯಾದವೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ, ಹಾಗೆ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಫೊಂದು ಕ್ಷೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೇ ಜಾತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಯೆಷ್ಟು ವೆಳ್ಳೇಜಾತಿಯಾಗಲಿ ಕೆಲವು ವುಡೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಶರುವದುಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಯಶಃ ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸವೇ ಈ ವುದ್ದೇಶ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಫಲವತ್ತಾಗ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ, ಯಿತರಾಂಶಗಳನ್ನು ಯೆಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಿಗೇಯಲ್ಲಿ ಟ್ಟ ಸಡಿಸ ಬೇಕು.

ಮತ್ತು ಯೇಕದಂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಉಡೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿ ಕಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬಹಳ ಬೀಳು ಜಾತಿಯಾಗಿ ಯಿರತಕ್ಕ ಮಾದಿಯಾಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಯುಕ್ತವೆಂಬ ಅಂಶ ಅಷ್ಟೇಪಣೆಯವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಯಾತಕ್ಕಂದರೆ, ಸದರೀ ಯೆರಡು ಜಾತಿಗೂ ಯಿರುವ ಭೇದ ಬಹಳ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಯೆವುಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿ ಕುದುರೆ ಬೇರೇ ಜಾತಿಯಾಗಿರುತ್ತೆ ಅದಾಗ್ಯೂ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವೇಕದಿಂದಲೂ, ವುದಾರವಾಗಿಯೂ, ಕಾಪಾಡಿದರೆ ಕಡೆಗೆ ಈ ಜಾತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರುವದು. ಪರಂತು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ಉಡೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಲೆಗದಿದ್ದರೆ ಯೆಷ್ಟು ತ್ವರೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರುವದೋ ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರಲಾರದು. ಈ ಸಂಗತಿಗಿಂದ ಬಹಳ ವುತ್ಕೃಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಉಡೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಫೊಂದೇ ಸಲ ಅದಕ್ಕೆ ಯೆರಡನೇ ಜಾತಿ ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಡುವದನ್ನು ನಾನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು. ಕೆಲವು ವುತ್ತಮಜಾತಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಕ್ಷೀಮೆಯ ಈಗಿನ ಮಾದಿಯಾಗಳನ್ನು ಫೊಳ್ಳೇ ಅಂಗಪೂರ್ತಿಯೂ, ರೂಪು ವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ದೃಢವಾಗಿಯೂ, ಪುಷ್ಕಾಂಗವಾಗಿಯೂ, ಯಿರುವ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಧಾರಣ ರಾಸಿಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದರಿಂದ ಗವರ್ನ ಮೆಂಟಿನವರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾದಜಾತಿ ಕುದುರೆಗಳು ಹುಟ್ಟುವದು.

ಪೂರಾ ರಾಸಿಗಳಿಗಿಂತ ನೀಂ ರಾಸಿ ಉಡೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೇ ನಾನು ಪಸಂದ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಈ ಕುದುರೆಗಳೇ ಯಿರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಲ್ಲವು. ವೆಳ್ಳೇ ಉಡೂ ಕುದುರೆಗಳು ಕಿಕ್ಕಿ ದಾಗ ಅವು ಯಾವ ದೇಶ ಯಾವಜಾತಿಯದಾಗಿರಲಿ ಚಿಂತೆ ಯಿಲ್ಲವು ಅಂಥಾವುಗಳನ್ನು ಯಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ವೆಳ್ಳೇ ಕುದುರೆ ಕೆಟ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲಾರದು ಅಂಥಾ

264

ಜಾತಿಯಾದರೇನು ? ಜಾತಿಯೆಂದರೆ ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕುದುರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಂಥವು ಅದರಿಂದ ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಅದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆಗಳು ಜಾತೀಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಳ್ಳೇ ರಾಸನ್ನು ಆರಿಸಿದರೆ ಪ್ರೀಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರಾ ರಾಸ ಆಗುವದು.

ಇಂಥದೇ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳ ಜಾತೀಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪೊಂದಂಕವೇನೆಂದರೆ, ಮರಿ ಹುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕುದುರೇ ಬೇಕಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಾ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಖ್ಯಾ ಪಾಡಿ ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದು ಪ್ರಥಮತಃ ಯಿದು ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸವೆಂದು ಬಲೆಸು. ಆದರೆ, ಯಿದರ ಫಲ ವಳ್ಳೇದಾಗಿಯೇ ಯಿರುವದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ ಯಿತರ ಕಾರಣ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಯಿದೆ. ಹ್ಯಾಗೆಂದರೆ ಮಾದಿಯಾ ಹತಿಯಾ ನಲ್ಲಿ ದ್ವಾಗ ಯೆಲ್ಲಿಯೋ ಫೊಂದು ಅನಿಷ್ಟ ತಟ್ಟು ಕಿಕ್ಕಿ ಯಿವುಗಳಿರಡನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಿದಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದ ಜಾತಿ ಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲವು. ಆದರೆ, ಮಾದಿಯಾನಿನ ಹತಿಯಾ ಯಿಲ್ಲದು ಹೋಗುತ್ತ ಯಿದರ ಸ್ವಂತಗಾರನು ಯಿದರನ್ನು ವುಪೇಕ್ಷಿಸಿಯಾಗಲಿ ತಿಳಿಯದೇ ಆಗಲಿ ಯಿರಬಹುದು. ಪರಂತು ಯಿದರಿಂದ ಸದರೇ ಹೆತ್ತ ಕುದುರೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬೇಳಾದ ಮರಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ ಆಖ್ಯಾ ಮಾಡ ತಕ್ಕ ವಿಷಯ ಕುದುರೆಯ ಸ್ವಂತಗಾರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಲಾಭಕರವಾಗುವದು ಆಖ್ಯಾ ಆದ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಮಿ ಲಾಗವಡು ತಗಲುವದಲ್ಲದೆ ಕುದುರೆಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರೋಗಕ್ಕೂ ಅಪಾಯಗಳಿಗೆ ಪೊಳಗಾಗುವದಿಲ್ಲವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವುಪಯುಕ್ತವಾದ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತೆ. ಉಮಾ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಯೆಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗಿ ಕಾಪಾಡ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವು. ಫೊಂದು ವೇಳೆ ಮರಿ ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಡದೇ ಯಿರುವ ತನೂ ಉಮಾ ಕುದುರೆಗಳಿಗೂ ಫೊಂದು ತೆರಿಗೆ ಮೊಕರರೆ ಮಾಡಿದರೆ ವುಳಿದ ಉಮಾ ಕುದುರೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಆಖ್ಯಾ ಮಾಡಲ್ಪಡುವದು.

ರಾಸಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಳ್ಳೇ ಮೇವು ಹಾಕ ತಕ್ಕದ್ದು ಬಹಳ ಆವಶ್ಯಕವೆಂದು ಯೆಣಿಸುತ್ತೇನೆ ಹೀಗಿಲ್ಲದೆಯೇ ವುತ್ತುವನಾದ ಗಂಡು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಮಾದಿಯಾಗಲನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮರಿಗಳು ಬೀಳಾಗಿರುವವು ಬೇಷಕ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ವುಳ್ಳೇ ಗುಣ ವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಾಂಡ್ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವಲೆ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಲ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಗಿನಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯ ನಡಿಯದೇ ಇದ್ದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕುದುರೆಗಳು ಈಗಿನಷ್ಟು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಲ್ಲ ಆಚ್ಛರೈಕರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಾರದು ಇಂಗ್ಲಾಂಡ್ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಗಿರುವದಕ್ಕೆ ಇತರ ದೇಶದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಕುದುರೆ ಜಾತಿಗಿಂತಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ವಳ್ಳೇ ಮೇವನ್ನ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಹಾಕುವಂಥಾ ಈಗಿನ ಕ್ರಮ ವಿಶೇಷ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಸದರೇ ಅನ್ಯ ದೇಶದ ಜಾತಿ ಕುದುರೆಗಳು ಸಂತತಿ ಬಹಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಂದು ಸರ್ವಾಂಶದಿಂದಲೂ ಮೂಲ ಜಾತಿಗೆ ಸಮವಾಗಿರುತ್ತೆ ಆದರಿಂದ ಆಹಾರ ವಳ್ಳೇದಾಗಿ ಹಾಕಿದರೆ ರಾ

ಸ ವಳ್ಳೇದಾಗುತ್ತೆ. ಪರಂತು ಕೂಡ್ಲೇ ಬಹಳ ವಿಶೇಷವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ವುಂಟಾಗ ಳೆಂದರೆ ಆಗಲಾರದು ಕ್ರಮೇಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರುವದು ಅನ್ನು ತ್ವರೆ ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದರೂ ಕಷ್ಟ ಆದರೆ ಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದಲೂ ದೃಢವಾಗಿಯೂ ವಿವೇಕವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಳಕ್ಕೆ ಅದರ ಫಲ ವಳ್ಳೇದೇ ಆಗುವದು ಇದು ನಿಶ್ಚಯ.

ಇಂಥದೇ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಾಕತಕ್ಕವರು ದಾರಿದ್ರ್ಯವೇ ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಂತರಾಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಳ್ಳೇ ರಾಸಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ಮೇವು ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ಪೋಷಣೆ ಮಾದಿಯಾಗಲಿಗೂ ಮರಿಗಳಿಗೂ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಅವರ ಅನುಪಪತ್ತಿ ಅವರಿಗೆ ಅಭ್ಯಂತರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದು ಸಾಕ ತಕ್ಕವರು ತಮ್ಮ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಮರಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಲಾಯಕ್ಕಾಗುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಹಳ ಮುಂದಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.

ಮರಿಗಳಿಗೆ ಪೂರಾ ವಯಸ್ಸು ಬರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಾಗಿ ಉಮಾ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ವುಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಗಂಡುಮರಿ ಕುದುರೆಗಳು ಅವುಗಳ ಕೆತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಗಿರಾಕಿ ಇರುವದರಿಂದಲೂ ಇವುಗಳಿಗೆ ಜಾಸ್ತಿ ಬೆಲೆ ಬರುವದರಿಂದಲೂ ಹೀಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮರಿಗಳನ್ನೂ ಗಂಡು ಮರಿಗಳನ್ನೂ ನಾಕರವಾಗಿ ಯೆಳೆ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸ ತಕ್ಕ ವಾಡಿಕೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾಲದೊಳಗೆ ನಿಂತು ಹೋಗುವದರಲ್ಲಿ ಯೇನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲವು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ, ವಿವೇಕದಿಂದ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಮರಿ ಕುದುರೆಗಳು ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಫೂರ್ಣ ಲಾಗಾರವಿತ್ತು ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರೆಗೆ ಖರೀದಿ ಆಗುವದೆಂದು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಸಾಕತಕ್ಕವನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವನು ಇಂಥಾ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯ ತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಆಗತಕ್ಕ ಬರ್ಜು ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಅಲ್ಪವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತೆ.

ಕಳೆದ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಜಾಬ್ ಶೀಮೆಯೊಳಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಡಿಪ್ಲೈಕ್ಸಿನೊಳಗೂ ವಳ್ಳೇ ಜಾತಿ ಮರಿಗಳು ಕೊಡಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಮಾದಿಯಾಗಲನ್ನು ನೋಡಿದನು ಆ ವೈಕಿ ಕೆಲವು ಮಾದಿಯಾಗಲಿ ಬಹಳ ಬಲವಾದ ಕುದುರೆಗಳು ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ವಾಗಿದ್ದವು. ನಾನು ಯದರು ನೋಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಅನೇಕ ಮಾದಿಯಾಗಲಿ ವಳ್ಳೆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಹತ್ತರ ಪೋಡಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಮರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಕುದುರೆಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡು ಮತ್ತು ಆಯಾ ಬಾಜಾರ್ಗಳಲ್ಲಿ ಧೂರೆಯ ತಕ್ಕ ಯಿಗಾಂ ರೂಪಗಳಾದ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಯಿಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಕುದುರೆಗೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ವಯಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ಫೂರ್ಣ ಖರೀದಿ ಬರುವದೆಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವಂತಗಾರರೂ ಧಾರಾ ಸವಾಗಿ ಪೋಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಳ್ಳೇ ಆಹಾರ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಗುಣ ಬಂದವು. ಈಗ ಪಂಜಾಬ್ ಶೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸ ತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಫಲವಾಗುವದೆಂದು ಕೇವಲ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕುದ

ರೆಗಳು ಕೇವಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹಿಡಿಯುವದು. ಕುದುರೆಗಳು ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಗ ತಕ್ಕದ್ದಕ್ಕೆ ಅನ್ಯ ದೇಶದ ಉಡೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೀಮೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಬಿಡ ತಕ್ಕದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಮಾದಿಯಾಗಳನ್ನು ಮರಿಗಳನ್ನು ಮೇವು ಹಾಕಿ ಪೋಷಿಸ ತಕ್ಕ ಕ್ರಮವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತೆ ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ತಿಳಿಸುವದೇನೆಂದರೆ:—

೧ನೇದು. ಉಡೂ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿಗೇಯಿಡ ತಕ್ಕದ್ದು. ದೊಡ್ಡ ವಾಗಿಯೂ, ಪುಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿಯೂ, ಬಲವಾಗಿಯೂ, ದಪ್ಪನಾದ ಅವಯವಗಳು ಸಂದಿಬಂಧಗಳೂ, ಧಾರಾಳವಾದ ಜಲನವೂ, ಮೊಳ್ಳೇ ಆರೋಗ್ಯವೂ ಪುಷ್ಕದ್ದಾಗಿರ ತಕ್ಕದ್ದು.

೨ನೇದು. ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಸರಾಸರದ ಉಡೂ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡ ತಕ್ಕ ಮಾದಿಯಾಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವುತ್ತು ಮವಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದು. ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಅಯಿವತ್ತು ಮಾದಿಯಾಗಳಿಗೆ ಅತಿಕ್ರಮಿಸ ಕೂಡದು. ಉಡೂ ಕುದುರೆ ಲೊಂದು ಸಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾದಿಯಾಗ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿಸ ಕೂಡದು. ಆದರೆ ಲೊಂದು ಮೇಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೀರೈಪತನವಾಗದೇ ಇದ್ದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಜಿನ್ತೆ

ಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಂದರೆ ಮತ್ತೊಂದಾವರ್ತಿ ಹತ್ತಿಸ ಬಹುದು ಆ ಮಾರನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪುನಶ್ಚ ಹತ್ತಿಸುವದರಿಂದ ಕುದುರೆಗೆ ಆಯಾ ಸವಾಗುವದಲ್ಲದೇ ಗರ್ಭ ಚಲಿಸಿ ನಷ್ಟವಾಗುವದು.

೩ನೇದು. ಮಾದಿಯಾಗಗಳನ್ನೂ, ಮರಿಗಳನ್ನೂ ಮೊಳ್ಳೇ ಮೇವು ವಗೈರೇ ಹಾಕಿ ಪೋಷಿಸ ತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಸಾಕ ತಕ್ಕ ವನ ಕೆಲಸವಾಗಿರುತ್ತೆ. ಈ ವಿಷಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯ ತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನ ಯಾವ ಇವಿಲೆ ಆಫಿಸರ್‌ಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಉಡೂ ಕುದುರೆಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೋ ಅಂಥಾ ಆಫಿಸರ್‌ಗಳು ತಿಳಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಆ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆಸಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಕೇವಲ ಪ್ರಯೋಜನ ಲುಂಟು ಹುಲ್ಲುಗಾವಲನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಈಗ ಇಂಡ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಸಬ್ಬಕ್ಕಿ ಗಿಂತ ಮೊಳ್ಳೇ ಸಬ್ಬಕ್ಕಿ ಯನ್ನೂ, ಪೋಟ್ಸೆ ಲ್ಯುಸರ್ನ, ಎಂಬ ಕುದುರೆ ಮಸಾಲೆ, ಕೊವರ್, ವೆಟೆಚನ್, ಕ್ಯಾರೈ, ಇವುಗಳನ್ನು ಪೈರಿಡ ತಕ್ಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ರಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸ ತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಕ ತಕ್ಕ ವರು ನಿಗೇಯಿಲಿಟ್ಟರೆ ಆಗ ಇಂಡ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕುದುರೆಗಳು ಸರ್ವಾಂಶದಿಂದಲೂ ಅನ್ಯ ದೇಶದ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿರುವದು.